

Komentaras

2016 04 11

Dolerio kursas krenta nepaisant stiprėjančios JAV ekonomikos

Rinkų lūkesčiai dėl centrinių bankų pinigų politikos po truputį keičiasi: nors JAV ekonomika stiprėja, federalinė rezervų sistema neskuba kelti palūkanų. Tuo tarpu ECB išplėtus pinigų politikos apimtį, nebežadama tolimesnių palūkanų normų žeminimų. Besikeičianti centrinių bankų strategija neišvengiamai padidina valiutų kursų svyravimus trumpuoju laikotarpiu. Vien šiais metais aukščiausią ir žemiausią euro ir JAV dolerio kursą skiria net 4,5 proc. Ilgą laiką kilęs JAV dolerio kursas šiuo metu rodo silpnumo ženklus, o euras tvirtai laikosi. Euro ir dolerio valiutų poros svyravimai, savo ruožtu, daro nemažą įtaką Lietuvos užsienio prekybai.

JAV ekonomika po truputį atsigauna: naujų darbo vietų skaičius nuosekliai auga, o kylantys atlyginimai sukelia vis didesnę infliacinę spaudimą šalies viduje. Vartotojų kainos vasarį JAV augo 1 proc., o atmetus maisto ir energijos kainas, infliacija siekė net 2,3 proc. Ekonominiais rodikliais pagerėjus JAV federalinė rezervų sistema išlieka atsargi: centrinio banko atstovai sumažino palūkanų normų kėlimo prognozes nuo keturių iki dviejų žingsnių aukštyn, o Fed vadovė Janet Yellen užtikrino investuotojus, kad centrinis bankas akylai stebi tarptautines ekonomines rizikas ir ateityje neskubės kelti palūkanų net kylant infliacijai. Laisvesnė strategija yra artimesnė dabartiniams investuotojų lūkesčiams, o švelnesnis Fed vadovų tonas sumažina riziką, kad per greitas palūkanų kėlimas sužlugdys ir taip trapų ūkio atsigavimą. Didėjant kainoms, o palūkanoms nesikeičiant, JAV investuotojai uždirba mažiau – investicijų pajamingumą „suvalgo“ aukštesnė infliacija. Todėl JAV dolerio kursas krenta kitų valiutų atžvilgiu.

ECB pinigų politikos strategija šiuo metu nėra aiški: nors centrinis bankas smarkiai padidino monetarinį stimulą, banko prezidentas Mario Draghi pareiškė, kad palūkanų normos daugiau nebekris. Tai sudaro spaudimą euro kursui kilti. Vis dėlto, kiti ECB ekonomistai teigia, kad pablogėjus situacijai euro zonoje palūkanų mažinimas gali grįžti į pinigų politikos arsenalą. Todėl, nors euras pastaruoju metu laikėsi stipriau, ateityje valiutos kurso tendencija gali keistis.

Valiutų rinkos svyravimai daro įtaką Lietuvos užsienio prekybai. Šiuo metu aukštesnis euro kursas JAV dolerio atžvilgiu neigiamai veikia šalies eksportą – lietuviškos prekės tampa brangesnės ir mažiau konkurencingos užsienio rinkoje. Nors Lietuvoje eksportas į JAV sudaro tik apie 4 proc. bendros užsienio rinkoms parduodamos produkcijos, prekyba su ne ES šalimis taip pat vyksta atsiskaitant doleriais ir praėjusiais metais sudarė beveik 40 proc. viso Lietuvos eksporto. Iš kitos pusės, didesnė euro perkamoji galia – geros žinios importui, kadangi užsienio produkcija tampa pigesnė. Ypač naudinga tai, kad galime pigiau importuoti žaliavas, kurios yra denominuojamos doleriais: naftą ir pramoninius metalus. Vis dėlto, valiutų kursų svyravimai dėl nuolat besikeičiančių centrinių bankų veiksmų mažina užsienyje prekiaujančių įmonių pasitikėjimą – nežinia, kokia kaina pavyks parduoti prekes ir paslaugas. Padidėjus neuztikrintumui gali sulėtėti investiciniai sprendimai ir prekybos apimtys. Todėl šiuo ne itin patikimu ekonominiu laikotarpiu galima apsisaugoti nuo valiutų rizikos, naudojant įvairius ateities sandorius – užfiksuojant sutartą valiutos kursą.

